

Αν και βασιλιάς της Σπάρτης, μπροστά στον αδελφό του, Αγαμέμνονα, αλλά και τους ήρωες Αχιλλέα, Έκτορα και Πάτροκλο, ο Μενέλαος φάνταζε λίγος. Ήταν ξανθός, με φαρδείς ώμους, δεν έλεγε πολλά αλλά μιλούσε σωστά και ήταν πονόψυχος. Τόσο πονόψυχος ώστε δίστασε να σκοτώσει στη μάχη τον Τρώα Άδραστο κι ήταν έτοιμος να τον λυπηθεί. Περίπου τριάντα στίχους αφιερώνει στο επεισόδιο αυτό η Ιλιάδα (Ζ 35 κ.ε.):

«Τον Άδραστο έπειτα ο βροντόφωνος Μενέλαος τον έπιασε ζωντανό* γιατί τα άλογά του, καθώς έτρεχαν φοβισμένα μέσα στην πεδιάδα, σκόνταψαν σε κλαδί μυριχιάς και έσπασαν το καμπύλο άρμα στην άκρη του τιμονιού* εκείνα τράβηξαν προς την πόλη προς τα εκεί που έτρεχαν και τα άλλα φοβισμένα, κι αυτός κυλίστηκε από το αμάξι κοντά στον τροχό, προύμυτα μέσα στο χώμα, με τα μούτρα. Κοντά στάθηκε ο Μενέλαος ο γιος του Ατρέα, βαστώντας το μακροΐσκιωτο κοντάρι του. Ο Άδραστος τότε του έπιασε τα γόνατα και τον παρακαλούσε: “Πιάσε με ζωντανό, γιε του Ατρέα, και δέξου τα λύτρα που αξίζω. Πολλοί θησαυροί είναι φυλαγμένοι στου πλούσιου πατέρα μου, χαλκός και μάλαμα και δυσκολοδουλεμένο σίδηρο* απ’ αυτά θα σου χάριζε ο πατέρας μου αμέτρητα λύτρα, να μάθαινε μόνο πως βρίσκομαι ζωντανός στα καράβια των Αχαιών”. Έτσι μίλησε και σαν να του έπειθε την καρδιά μέσα στα στήθη* ό,τι λογάριαζε να τον δώσει στον ακόλουθό του να τον κατεβάσει στα γρήγορα καράβια, ήρθε τρέχοντας απ’ αντίκρυ ο Αγαμέμνονας και μαλώνοντας του είπε: “Καημένε Μενέλαε, γιατί φροντίζεις τόσο γι’ αυτούς τους ανθρώπους; Αλήθεια πολύ όμορφα σου το συγύρισαν το σπιτικό οι Τρώες! Μακάρι κανένας τους να μην ξεφύγει τον άγριο χαμό και τα χέρια μας, ούτε και το αγόρι που βρίσκεται ακόμα στην κοιλιά της μάνας του, ούτε αυτό να μην ξεφύγει, μόνο όλοι μαζί να χαθούν από το Ίλιο χωρίς να νοιαστεί κανένας γι’ αυτούς και χωρίς να αφήσουν σημάδι κανένα”. Έτσι μίλησε και γύρισε τα μυαλά του αδελφού του ο ήρωας συμβουλευόντας σωστά* κι εκείνος έσπρωξε με το χέρι από κοντά του τον ήρωα Άδραστο* ο βασιλιάς Αγαμέμνονας τότε τον χτύπησε στο λαγόνι, κι εκείνος έπεσε ανάσκελα* και ο Ατρείδης πατώντας πάνω στο στήθος του τράβηξε κι έβγαλε το δόρυ του που ήταν από μελιά».

Κι όταν ο Αντίλοχος, ο γιος του Νέστορα, ζήτησε συγνώμη που τον νίκησε με μπαμπεσιά στην αρματοδρομία, όχι μόνο τον συγχώρεσε αλλά του χάρισε και το άλογο που ο νεαρός του είχε πάρει. Η καλοσύνη του συμβάδιζε με μια έλλειψη αποφασιστικότητας που ανάγκασε τον Αγαμέμνονα να πει γι’ αυτόν ότι συνέχεια «έχει τα μάτια του γυρισμένα σε μένα και περιμένει να κάνω εγώ πρώτος την αρχή» (Κ 124).

Παρ’ όλο όμως τον ήπιο χαρακτήρα του, ήταν γενναίος σε βαθμό απερισκεψίας. Όταν ο Έκτορας προκάλεσε τους Αχαιούς ένας τους, όποιος ήθελε, να μονομαχήσει μαζί του, αυτός

ήταν που θέλησε να τον αντιμετωπίσει, όταν οι άλλοι δίσταζαν. Τον σταμάτησε ο αδελφός του εξηγώντας του ότι μια αναμέτρησή του με τον πιο αντρειωμένο των Τρώων ισοδυναμούσε με αυτοκτονία. Του είπε (Η 109 κ.ε.): «Τρελός είσαι, διόθρεφτε Μενέλαε, και δε σου χρειάζεται αυτή η τρέλα* βάστα, μ' όλο που πικραίνεσαι, και μη θέλεις από ξεσυνερισιά να πολεμήσεις με άντρα καλύτερό σου, τον Έκτορα το γιο του Πρίαμου, που τον φοβούνται ακόμα και άλλοι...».

Με τον Πάρη όμως κανένας δεν τον εμπόδισε να αγωνιστεί. Ήταν τότε που αποφασίστηκε να μονομαχήσουν οι δυο άμεσα ενδιαφερόμενοι και να τελειώνει εκεί το πράγμα. Ο Μενέλαος όχι μόνο νίκησε αλλά παρά λίγο και να σκοτώσει τον αντίπαλό του, τον οποίο γλίτωσε η Αφροδίτη την τελευταία στιγμή, απομακρύνοντάς τον μέσα σε ένα σύννεφο ομίχλης (Γ 380).

Αλλά και ο Μενέλαος είχε την προστασία θεών. Ήταν η Ήρα και η Αθηνά που τον βοηθούσαν. Η Αθηνά μάλιστα του έσωσε τη ζωή όταν, σε στιγμή ανακωχής, ο Πάνδαρος τον σημάδεψε ύπουλα με το τόξο του. Η θεά έκανε το βέλος να αλλάξει πορεία κι απλά να τον τραυματίσει (Δ 130).

Αυτός ο ήπιος και καλόκαρδος άνθρωπος ήταν που βγήκε μπροστά να υπερασπιστεί τη σορό του Πάτροκλου. Πολεμώντας μόνος αρχικά κι έπειτα με βοήθεια άλλων, κατάφερε να τον απομακρύνει από το πεδίο της μάχης, ώστε να του γίνουν οι πρέπουσες νεκρικές τιμές.

(τελευταία επεξεργασία, 1 Φεβρουαρίου 2022)